

איבערזעץ

קיביא

קיביה

יעקב גלאטשטיין

תרגום: עדי מהאל

הקדמה

בגיליון השישה בינואר 1964 של כתב העת היידי הניו-יורקי "צוקונפט", משורר היידיש האמריקאי הידוע יעקב (יאנקעוו) גלאטשטיין (1896-1971) פרסם שיר נטול כותרת שהיה ביקורתי מאד כלפי הממשלה והצבא הישראליים. השיר פורסם לאחר האירוע שנודע בשם "טבח קיביה", בו הרג הצבא הישראלי כשבעים מתושבי הכפר הפלסטיני קיביה בגדה המערבית, רובם נשים וילדים, בשלהי שנת 1953.¹ ב-1956, פורסם השיר לראשונה בספר, בסדר בתים מעט שונה, תחת השם "קיביא"² בשלושת בתי השיר מבטא גלאטשטיין את כעסו ומחאתו כנגד האלימות הישראלית. הוא רואה באלימות זו כמחללת ערכים יהודיים בפרט. להקת הפאנק הניו-יורקית "קויט פֿאַר דיין געדאַכט" השתמשה [בתרגומי לאנגלית של "קיביא"](#) שיצא ב"אין געוועב" [בביצוע שלה לשיר מ-2020](#).

ההריסות בקיביה לאחר הפעולה

¹ ראה: בני מוריס. תיקון טעות: יהודים וערבים בארץ-ישראל, 1936-1956, (תל אביב: עם עובד, 2000), עמ' 175-177.
² יעקב גלאטשטיין, פֿון מיין גאַנצער מי 1919-1956, (ניו-יורק: מרטין, 1956), עמ' 50. הבית השני נהיה לבית הראשון בגרסא המאוחרת יותר.

יד

א

פעס, נקמה, רויך.

אַ קליינע מחנה מיט רציחה אין די אויגן.

אַנגעגורט מיט פֿייל און בויגן,

אין נאַכטיקן פֿאַרראַט,

האַבן מײַנע ברידער

רחמנות אין זיך אָפּגעשמדט,

און פסול געמאַכט דעם פֿאַרמעט פֿון מיין לעבן.

גאַט מײַנער פֿון געדולדיקן בית־מדרש.

שווער אַזאַ פֿינצטערע העלדישקייט צו פֿאַרגעבן.

ב

מיין פֿאַלק, מיין פֿאַלק פֿון רחמנות,

ייד פֿון מיין גאַנץ לעבן.

כ'וועל דיך נישט אוועקשענקען

פֿאַר די גרעסטע אַרסענאַלן פֿון גבורה.

פֿאַלק פֿון מיין גוטן טאַטן,

אויף פֿרעמדער פּוילישער ערד.

וויפֿל האָסטו מיט מיר אינגעקנעלט גוטסקייט,

פֿון מײַנע חדר־יאָרן אָן.

שטאַלץ מײַנער, אויסדערוויילטער.

פֿאַרגלותטע פֿעסטקייט.

עב

א

כַּעס, נְקָמָה, עָשׂוֹן.

מַחֲנֵה קֶטָן עִם רֵצַח בְּעֵינַיִם.

חָץ וְקֶשֶׁת עַל הַמִּתְנַיִם,

בְּבִגְדֵיהֶם לַיְלִית,

אַחֵי

אֶת הַרְחֻמְנוֹת בְּתוֹכְכֶם הַשְּׂמִידוֹ,

וַחֲלָלוּ אֶת הַגּוֹיִל שֶׁל חַיִּי.

אֱלֹהֵי שְׁלֵי מִבֵּית־הַמִּדְרָשׁ הַסְּבָלָנִי.

קֶשֶׁה לְמַחֹל עַל גְּבוּרָה אֶפְלָה כְּזוֹ.

ב

עַמִּי, עִם שְׁלֵי רַחֲמֹן,

יְהוּדֵי שְׁלֵי מְכָר.

לא אַוְתֵר עָלֶיךָ

עַבּוּר מְלֵאֵי הַנְּשָׁק הַעֲצוּם בְּיוֹתֵר שֶׁל גְּבוּרָה.

עִם שֶׁל אָבִי הַטּוֹב,

עַל אֲדָמָה פּוֹלְנִית זָרָה.

כַּפָּה הַחֲדָרָת בִּי אֶת הַטּוֹב,

מֵאֵז יָמֵי הַחֲדָר שְׁלֵי וְהַלְאָה.

גְּאֻתֵי שְׁלֵי, נְבָחָרִי.

נְחִישׁוֹת גְּלוּתִית.

באָפֿרײַ זיך נישט פֿון מיַנע גערעכטע דלת אַמות.

גיי נישט אַוועק אין וועלט־געפֿאַנגשאַפֿט,

מיט בלוטיקע קייטן אויף די הענט.

ג

שונא מיַנער, מיַן שטאַרקער אַרעם

וועט אויך זיַן גערעכט.

פֿאַרשוועכט וועט נישט זיַן

דאָס ייִדישע וואָרט.

דאָס אָרט וווּ ס'וועט געלייגט ווערן

דער שלום־שטיין,

וועט זיַן פֿעלדזן פֿעסט און רייַן.

און אַז מיר וועלן אַלע געפֿאַלענע ציילן,

וועלן מיר די טרויעריקע ווונדן היילן,

מיט רחמים, מיט גלויבן;

אַז אַפֿילו אויפֿן פֿעלד פֿון שלאַכט,

אין דער פֿאַרשעמטער, פֿינצטערער נאַכט,

מוזן אונדזערע זין זיַן ליכטיקע ייִדן.

נישט קיין אַנפֿאַלערישע רוצחים,

נאָר באַשיצערס, זיגערס, הויך דערהויבן.

אַל תִּשְׁתַּחֲרָרִי מִדָּל"ת אַמוֹתֵי הַצֹּדֵקוֹת.

אַל תַּעֲזִבִי לְמַאֲסָר עוֹלָם,

עם שְׁלֹשְׁלֹאוֹת דָּם עַל הַיְדִים.

ג

שׁוֹנָא שְׁלִי, זְרוּעֵי הַחֲזָקָה

תִּהְיֶה גַם צוֹדֵקָת.

מֶלֶךְ בְּיַיִדִּישׁ

לֹא תִחַלֵּל.

הַמְּקוֹם בּוֹ תִנַּח

אֶבֶן הַשְּׁלוֹם,

יִהְיֶה אֵינְךָ כְּסֹלֶע וְטָהוֹר.

וּכְשֶׁנִּסְפֵּר אֶת כָּל הַנוֹפְלִים,

נִרְפָּא אֶת הַפְּצָעִים הַעֲגוּמִים,

בְּרַחֲמִים, בְּאַמוּנָה;

אַפֿלוּ בְּשִׂדָּה הַקָּרֵב,

בְּלִיל הַמִּבִּישׁ וְהָאֶפֶל,

חֲבִיבִים בְּנֵינוּ לְהִיּוֹת יְהוּדִים שְׁל אֹר.

לֹא רוֹצְחִים תּוֹקֶפְנִים,

אַלֶּא מְגִנִּים, מְנַצְּחִים, מְרוֹמְמִים.

עדי מהלאל הוא פרופסור אורח ללימודי יידיש באוניברסיטת מרילנד. ספרו The Radical
Isaac: I. L. Peretz and the Rise of Jewish Socialism בתחילת
2023. עדי לימד גם באוניברסיטת קולומביה ובמכון י'וואָ, ופרסם מאמרים ותרגומים
בעברית, באנגלית וביידיש.

